Kangasniemen kirjasto

Kokoelmaohjeistus

Päivitetty

Kangasniemen kirjasto
Kankaistentie 5, 51200 Kangasniemi
puh. +358 (0) 40523 2210

Kangasniemi.fi

Sisällys

Kangasniemen kirjaston kokoelmaohjeistus 2

Kokoelmien käyttö 3

Saavutettavuus 4

Kaukopalvelu 5

Kokoelmien arviointi 6

Kokoelmatyö 7

Hankinta 7

Valinta 8

Varastointi 11

Poistaminen 12

Kotiseutukokoelma 13

Osallisuus 14

Hankintaehdotukset 14

Lahjoitukset 14

E-aineistot 15

Biblio 15

Viddla 15

ePress ja PressReader 16

E-kirjasto 16

Sisältöjen avaaminen 16

Kokoelmaohjeistuksen perustana käytetyt tiedonlähteet 17

Kangasniemen kirjaston kokoelmaohjeistus

Kangasniemen kirjasto on yksi Suomen vanhimmista yleisistä kirjastoista. Se sijaitsee Kansis-keskuksessa ja kirjastosalin lisäksi käytössä on kaksi varastotilaa. Kangasniemen kirjasto on itsenäinen kirjasto, jolla on oma kokoelma. Kokoelmapalveluiden lisäksi kirjasto tarjoaa myös erilaisia muita kirjastopalveluita. Kangasniemen kirjaston kirjastojärjestelmä on Axiell Quria. Kangasniemen kirjastolla on oma verkkokirjasto, ja sen aineistot ovat löydettävissä myös Finna-hakupalvelun kautta.

Kokoelmaohjeistuksen tarkoitus on toimia kokoelmien kehittämisen työvälineenä, ohjata kokoelmatyötä, tukea kokoelmatyöhön liittyvää päätöksentekoa ja toimia osana uusien työntekijöiden perehdytystä. Kokoelmaohjeistus määrittää aineiston valintaperiaatteita ja poistoperiaatteita. Sen avulla varmistetaan kokoelmien suunnitelmallinen arviointi, jossa käytetään apuna tilastotietoa ja asiakkailta saatua palautetta. Kokoelmaohjeistus parantaa kokoelmatyön eri vaiheiden läpinäkyvyyttä sekä antaa tietoa kokoelmien kehittämisestä ja kokoelmatyöstä kirjaston asiakkaille, yhteistyötahoille sekä päättäjille.

Kangasniemen kirjaston kokoelmaohjeistus ja kokoelmatyö perustuu Lakiin yleisistä kirjastoista (1492/2016). Laki määrittelee yleisten kirjastojen tehtäväksi muun muassa

1. tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
2. ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
3. edistää lukemista ja kirjallisuutta;

Lisäksi kokoelmaohjeistusta päivitettäessä huomioidaan:

- Opetus- ja kulttuuriministeriön linjaukset ja laatusuositukset
- Yleisten kirjastojen neuvoston linjaukset
- Informaatioympäristön ja kustannusalan muutokset
- Kirjastoalan valtakunnallinen kehitys

Alueellisella ja paikallisella tasolla seurataan:

- Alueelliset kirjastotoiminnan ohjeistukset
- Kokoelmien käyttö ja siinä tapahtuvat muutokset
- Aineiston määräraharesurssit
- Kunnan väestörakenne ja sen muutokset
- Kehysorganisaation strategialinjaukset
- Kunnallinen päätöksenteko kirjaston toimintaan liittyen

Kokoelmaohjeistus on laadittu yhteistyössä kokoelmatyötä tekevän henkilöstön kanssa. Kangasniemen sivistys- ja hyvinvointilautakunta on hyväksynyt kokoelmaohjeistuksen (päivämäärä). Kokoelmaohjeistuksesta vastaa kirjastonjohtaja ja koko kirjaston henkilökunta osallistuu kokoelmatyön eri vaiheisiin.

Kokoelmaohjeistus päivitetään samassa aikataulussa Kangasniemen kunnan strategialinjausten kanssa tai aina tarvittaessa. Päivitetyn kokoelmaohjeistuksen hyväksyy sivistys- ja hyvinvointilautakunta.

Kokoelmien käyttö

Kirjaston kokoelman lainaamiseen vaaditaan kirjaston asiakkuus ja voimassa oleva kirjastokortti. Lainaus- ja palautusautomaatin käyttöä varten tarvitaan PIN-koodi. Verkkokirjastosta asiakas voi hakea aineistoa, tehdä varauksia ja uusia lainoja. Aineiston hakemista varten ei tarvitse olla kirjautunut

verkkokirjastoon, mutta varausten tekeminen ja lainojen uusiminen vaatii kirjautumisen palveluun kirjastokortin numerolla ja PIN-koodilla. Kirjaston kokoelmaa voi käyttää kirjaston tiloissa ilman kirjastokorttia.

Elokuvatallenteiden lainauksessa noudatetaan Kuvaohjelmalain (710/2011) mukaisesti ikärajoja, jotka Kansallinen audiovisuaalinen instituutti on määritellyt. Konsolipelit eivät ole lainattavissa kotiin. Kirjastossa voi pelata konsolipelejä, ja myös niiden ikärajoja valvotaan.

Saavutettavuus

Kangasniemen kirjaston kokoelmatyötä ohjaa Yleisten kirjastojen saavutettavuussuositus. Saavutettavuussuosituksen mukaisesti aineiston valinnassa tulee huomioida yhteiskunnan moninaisuus, erilaiset kulttuuriset, poliittiset ja uskonnolliset näkökulmat sekä eri vähemmistöryhmät. Myös aineistojen kuvailussa ja asiasanoituksessa huomioidaan moninaisuus ja käytetään ajantasaisia käsitteitä. Aineistoja tulee olla myös saatavilla asiakkaiden tarvitsemilla kielillä sekä eri muodoissa kuten CD-äänikirjoina tai e-aineistoina.

Kangasniemen kirjastoon hankitaan vieraskielisiä aineistoja pääasiassa yleisimmillä Kangasniemen kunnassa käytetyillä vierailla kielillä. Kokoelmaan hankitaan vieraskielistä aineistoa ruotsin, englannin, venäjän ja ukrainan kielillä. Lisäksi kokoelmassa on pieniä määriä muita vieraskielisiä aineistoja. Vieraskielisten aineistojen saatavuus kaikille kieliryhmille varmistetaan yhteistyöllä Monikielisen kirjaston kanssa. Monikielisestä kirjastosta voidaan tilata siirtokokoelmia asiakkaiden toivomilla kielillä. Kangasniemen väestön kieliryhmiä seurataan aktiivisesti ja myös omaa kokoelmaa voidaan täydentää tarvittaessa eri kielillä. Vieraskielinen aineisto on pääasiassa kaunokirjallisuutta.

Aineistoa on tarjolla myös eri muodoissa kuten e-kirjoina, e-äänikirjona, CD-äänikirjoina, selkokirjoina sekä isotekstisinä kirjoina. Kirjasto tekee yhteistyötä saavutettavuuskirjasto Celian kanssa. Celian palveluja voivat käyttää henkilöt, joille lukeminen on esimerkiksi lukivaikeuden, sairauden, vamman tai muun syyn takia vaikeaa. Kirjaston henkilökunta rekisteröi ja ohjaa asiakkaita palvelun käytössä. Kirjastossa on edelleen lainattavissa kokoelma Celian CD-äänikirjoja, vaikka niitä ei enää valmisteta.

Kirjaston palveluvalikoimaan kuuluu kotipalvelu. Kotipalvelu tarkoittaa sitä, että erillisen kotipalvelusopimuksen tehneille asiakkaille voidaan toimittaa aineistoa heidän toiveidensa mukaisesti kotiin tai kerätä valmiiksi noudettavaksi kirjastosta.

Kaukopalvelu

Kaukopalvelun kautta voidaan tilata asiakkaille sellaista aineistoa, jota ei ole kirjaston omassa kokoelmassa. Asiakkaalta peritään kaukolainasta postitus- ja käsittelykulut 3 €, jonka lisäksi asiakkaalta veloitetaan lähettävän kirjaston määrittelemä kaukolainamaksu.

Kaukolainapyynnöt tehdään pääsääntöisesti valtakunnallisesta tai alueellisista kehittämistehtävää tekevistä kirjastoista (Helsinki, Rovaniemi, Oulu, Joensuu, Kuopio, Tampere, Vaasa, Lahti, Turku ja Porvoo). Valtakunnallisesta ja alueellisesta kehittämiskirjastosta kaukolainat ovat maksuttomia muille yleisille kirjastoille. Jos kaukolainana pyydettävää aineistoa ei ole saatavissa kehittämistehtävää tekevistä kirjastoista, voidaan kaukolainapyyntö tehdä myös muista kirjastoista asiakkaan niin toivoessa.

Kirjasto pyrkii aina etsimään asiakkaalle edullisimman tavan saada asiakkaan tarvitsema aineisto asiakkaan käyttöön. Jos kaukolainamaksu poikkeaa kirjaston ilmoittamasta 3 €, varmistetaan asiakkaalta, haluaako hän

kaukolainan kalliimmalla maksulla. Kangasniemen perusopetuksen ja lukion oppilailta ei veloteta kaukolainamaksua, jos kaukolainattava teos liittyy opintoihin.

Kangasniemen kirjasto lähettää kaukolainoja muille kirjastoille. Kaukolainasta perittävä maksu on määritelty sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa ja se on 15 €. Kaukopalvelussa noudatetaan kirjastojen kaukopalvelun yleisohjeita, jotka on määritelty Kaukopalvelun käsikirjassa.

Kokoelmien arviointi

Kokoelmien kehittäminen vaatii säännöllistä kokoelmien arviointia. Kokoelmien arvioinnin avulla varmistetaan monipuolinen ja uudistuva kokoelma, joka on asiakaslähtöinen. Kokoelmien arviointia tehdään tilastojen, asiakaspalautteen ja henkilökunnan asiantuntemuksen avulla.

Kokoelmien arviointi on osa päivittäistä kokoelmatyötä, jota tehdään eri kokoelmatyön vaiheiden kuten hankintojen ja poistojen yhteydessä. Lisäksi vuosittain tehdään tilastotietoon perustuvaa arviointia, jonka pohjana käytetään Opetus- ja kulttuuriministeriön kirjastotilastoja ja työvälineenä kirjastojärjestelmän raportointityökalua.

Arvioinnissa seurataan määrärahojen käyttöä suhteessa eri aineistolajeihin, lainamääriä, aineiston hankintaa ja lainojen määrää suhteessa asukaslukuun, kokoelmien uudistumista sekä vuosittaisten poistojen määrää prosentteina. Arvioinnissa käytetään suuntaa antavina suosituksina Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimia laatusuosituksia (2010) kokoelmasta. Niiden mukaan vuosittaisen poistoprosentin tulisi olla 8 % ja kokoelmasta noin 40 % tulisi olla alle viisi vuotta vanhaa. Asiakkailta saatu palaute asiakaspalvelutilanteissa huomioidaan kokoelmatyössä mahdollisuuksien

mukaan. Asiakkaiden kokemuksia ja palautetta kokoelmasta kysytään myös asiakastyytyväisyyskyselyjen yhteydessä.

Kokoelmatyö

Hankinta

Hankinnat tehdään käytössä olevan hankintaportaalin kautta. Aineiston välittäjänä toimii Suomen Kirjastopalvelu Oy, joka toimittaa tarjontalistat kirjastolle viikoittain. Hankintoja pyritään tekemään ajantasaisesti joka viikko. Aineistojen hankintoja ohjaa kirjaston budjetista hankinnoille osoitetut määrärahat. Kirjastoon hankitaan painettua kirjallisuutta, karttoja, sanoma- ja aikakausilehtiä, nuotteja, musiikkitallenteita, konsoli- ja lautapelejä, elokuvatallenteita, esineitä ja käyttöoikeuksia e-aineistoihin.

Aineistoa voidaan hankkia myös muuta kautta silloin, kun aineisto ei ole saatavissa hankintaportaalin kautta. Tällaisia aineistoja ovat pääsääntöisesti kotiseututeokset, joita voidaan hankkia suoraan yhdistyksiltä, yhteisöiltä tai yksityishenkilöiltä.

Elokuvatallenteissa tulee olla valmiiksi neuvoteltuna tekijänoikeudet lainaustoimintaa tai kirjastokäyttöä varten. Tekijänoikeuksien rajoittamia kuvatallenteita tai muuta aineistoa ei voida hankkia kirjaston kokoelmaan. Poikkeustilanteissa voidaan hankkia yhteisöjen tai yksityishenkilöiden kustantamia dokumenttielokuvia, mikäli niiden kirjastokäyttöön saadaan oikeuksien haltijan lupa. Oikeuksien haltijan tulee antaa lupa kirjallisesti teoksen lainaukseen.

Yksittäisiä teoksia hankitaan pääasiassa yksi kappale. Jos yksittäisen teoksen varausjono kasvaa suureksi, voidaan harkinnan mukaan hankkia teoksesta myös kaksoiskappale. Kangasniemen kirjasto haluaa painottaa työssään

lasten ja nuorten lukutaitotyötä, joten suosituimpia lasten ja nuorten kirjoja voidaan hankkia useampia kappaleita.

Valinta

Kirjaston kokoelmaa muodostettaessa huomioidaan asiakkaiden tarpeet ja toiveet, kirjaston taloudelliset resurssit sekä aineiston saatavuus. Kirjastokäyttöön hankitun aineiston tulee soveltua kirjastokäyttöön esimerkiksi fyysisiltä ominaisuuksiltaan.

Aineistovalintoihin vaikuttavia asioita ovat aineiston kysyntä, arvioitu käyttöikä ja kuinka paljon samankaltaista aineistoa tai samasta aiheesta on aineistoa jo olemassa kokoelmassa. Aineistovalinnoilla tähdätään kokoelmaan, joka on monipuolinen, ajankohtainen, asiakaslähtöinen ja laadukas. Laajalla ja monipuolisella kokoelmalla halutaan varmistaa asiakkaiden mahdollisuus löytää kokoelmasta uutta ja yllättyä.

Aineistovalinnoilla edistetään tasa-arvoa, elinikäistä oppimista ja itsensä kehittämistä sekä tarjotaan asiakkaille viihdettä ja elämyksiä. Lisäksi aineistovalinnoissa huomioidaan erilaiset yhteiskunnalliset, poliittiset ja uskonnolliset näkemykset, sillä kirjaston tehtävä on varmistaa erilaisten näkemysten tasapuolinen toteutuminen aineistossa.

Aineistohankintoja tehdessä otetaan huomioon eri ikä- ja kohderyhmät. Kunnan väestörakennetta sekä kielellistä jakautumista tarkastellaan säännöllisesti. Kangasniemen kirjasto tekee aktiivisesti kouluyhteistyötä ja aineiston valinnassa painotetaan lasten- ja nuortenkokoelman laatua ja monipuolisuutta, jotta se innostaisi lapsia ja nuoria lukuharrastuksen pariin.

Omakustanteita hankitaan kokoelmaan harkinnan mukaan. Omakustanteita voidaan hankkia virallisen väylän ulkopuolelta (yhdistykset, seurat,

yksityishenkilöt) silloin, kun ne ovat paikallisesti merkittäviä teoksia esimerkiksi kotiseututeokset.

Kokoelmaan ei hankita aineistoa, joka loukkaa ihmisoikeuksia, halventaa vähemmistöjä tai yllyttää rikokseen ja on lainvastaisia.

Aineistonvalinnan apuna käytetään aineistonvälittäjän sisällönkuvailua, kustantamojen uutuusluetteloja, kirja-arvosteluja ja lukijoiden mielipiteitä sekä kansallisia ja kansainvälisiä kirjallisuuspalkintoja. Aineiston valinnassa seurataan aktiivisesti ajankohtaisia ilmiöitä ja pyritään reagoimaan niihin nopeasti.

Kauno- ja tietokirjallisuus
Kaunokirjallisuuden valinnassa huomioidaan erilaiset lukijat ja heidän toiveensa. Aineistoa hankitaan työn, opiskelun ja vapaa-ajan tarpeisiin. Kokoelmaan hankitaan kotimaista kirjallisuutta sekä käännöskirjallisuutta. Etenkin kotimaisia teoksia ja klassikoita pyritään hankkimaan mahdollisimman kattavasti. Kirjasarjat pyritään pitämään kokonaisina, mutta jos kirjasarjalle ei ole kysyntää, voidaan sen hankintaa jatkossa harkita. Kokoelmaan hankitaan runoja, näytelmiä ja aikuisten- sekä lastensarjakuvia. Runokokoelma pyritään pitämään monipuolisena. Sarjakuvien hankinnassa painotetaan suosituimpia teoksia.

Tietokirjallisuutta hankitaan kattavasti eri luokista huomioiden kysyntä ja tiedon ajantasaisuus. Opiskelu ja ammattitarpeisiin hankitaan aineistoa kysynnän mukaan. Kurssikirjoja, tieteellisiä julkaisuja ja väitöskirjoja hankitaan vain poikkeustapauksissa. Kielten oppikirjoissa painotetaan Suomi vieraana kielenä -oppimateriaaleihin.

Selkokirjakokoelmaa halutaan kehittää vastaamaan kaikenikäisten tarpeita mahdollisimman monipuolisesti ja tarjoamaan myös ajantasaista tietokirjallisuutta selkokirjoina. Suosituimpia selkokirjoja voidaan hankkia

useampia kappaleita ja selkokirjallisuuden hankinnoissa painotetaan asiakaslähtöisyyttä ja kokoelman houkuttelevuutta.

Kartat
Maasto- ja retkeilykarttoja hankitaan kysynnän ja tarjonnan mukaan. Lähialueen karttoja hankitaan, jos niitä ilmestyy.

Lehdet
Kirjastoon tilataan valtakunnallisia ja alueellisia sanomalehtiä sekä Kangasniemen ja lähialueiden paikallislehdet. Aikakauslehtiä tilataan eri tiedonaloilta ja harrastusaloilta huomioiden kysyntä ja lehtiin käytössä olevat määrärahat. Ulkomaalaisia lehtiä ei tilata kirjastoon. Lehtihankinnoissa huomioidaan monipuolisuuden lisäksi asiakaslähtöisyys ja kysyntä. Lehtitilaukset tehdään vuosittain.

DVD-tallenteet
DVD-tallenteita hankitaan saatavuuden mukaan. Elokuvatallenteiden valinnassa painotetaan kysyntää ja kotimaisuutta. Kotimaisia ja ulkomaisia tv-sarjoja voidaan hankkia DVD:nä harkinnan ja kysynnän mukaan.

CD-äänikirjat
CD-äänikirjoja on lasten ja aikuisten kokoelmassa. CD-äänikirjoja hankitaan saatavuuden mukaan.

Musiikkiäänitteet ja nuotit
Musiikkiäänitteitä hankitaan harkiten. Musiikkiäänitteiden valinnassa painopiste on kotimaisuudessa ja paikallisuudessa. Kokoelmiin hankitaan populaarimusiikin nuotteja, suosituimpia nuotteja eri genreistä sekä klassikoita. Kokoelmassa on soitinoppaita suosituimmille soittimille. Valinnassa painottuu kysyntä ja asiakkaiden toiveet.

Lautapelit ja konsolipelit

Lasten ja nuorten sekä perheiden käyttöön hankitaan koko perheen lautapelejä sekä palapelejä huomioiden asiakkaiden toiveet. Konsolipelejä hankitaan Playstation 4 -konsolille käytettäväksi kirjaston pelihuoneessa. Hankittavat konsolipelit ovat tarkoitettu 12-vuotiaille tai sitä nuoremmille.

Liikuntavälineet

Liikuntavälineet hankitaan yhteistyössä Kangasniemen liikuntatoimen kanssa ja niiden huollosta vastaa liikuntatoimi. Hankittavien liikuntavälineiden tulee soveltua kirjastokäyttöön. Liikuntavälineitä ei hankita kirjaston budjetista.

Muut esineet

Muita lainattavia esineitä (esim. CD-soitin, verenpainemittari, porakone, ompelukone) hankitaan kysynnän mukaan. Kirjastosta lainattavat muut esineet hankitaan mahdollisuuden mukaan paikallisilta toimittajilta.

Kausikortit ja kulttuurikortit

Lainattavia kausikortteja hankitaan harkinnan mukaan. Kausikorttien lisäksi asiakkaiden käytössä on kaksi lainattavaa kulttuurikorttia, joilla pääsee kirjaston järjestämiin kulttuuritapahtumiin Kangasniemellä.

Varastointi

Kangasniemen kirjaston käytössä on kaksi varastotilaa (lähivarasto ja varasto). Kangasniemen kirjasto varastoi omiin varastoihinsa vanhempaa aineistoa, jolla on edelleen kysyntää. Varastoidut teokset ovat paikallisesti, kulttuurisesti ja tiedollisesti merkittäviä, ja niiden avulla varmistetaan kokoelman syvyys ja monipuolisuus. Kaunokirjallisuudesta (aikuiset, nuoret ja lapset) varastoidaan klassikoita ja eri aikakausien kysytyimpiä teoksia. Tietokirjallisuudesta varastoidaan eri aihealueista kysytyimpiä ja kulttuurisesti merkittävimpiä teoksia tiedon ajantasaisuus huomioon ottaen. Vieraskielistä

aineistoa ei varastoida ja eri aineistolajeista varastoidaan ainoastaan kirjoja. Lehdistä säilytetään pysyvästi Kangasniemen kunnallislehti, jonka kaikki numerot ovat luettavissa kirjaston tiloissa kirjaston aukioloaikoina. Huonokuntoisen aineiston varastointia vältetään.

Lähivarastoon varastoidaan lasten ja nuorten aineistoa. Lisäksi lähivarastossa säilytetään myös kausikirjoja kuten joulukirjoja.

Poistaminen

Kokoelmaan hankitaan jatkuvasti uutta aineistoa ja siksi vanhaa aineistoa täytyy myös poistaa. Poistopäätöksiä ohjaa poistoperusteet ja tilastodata. Poistamista ei kuitenkaan koskaan tehdä pelkästään poistoperusteiden ja tilastodatan perusteella vaan poistamiseen käytetään aina myös henkilökunnan asiantuntemusta ja harkintaa. Huonokuntoista aineistoa poistetaan osana päivittäistä kokoelmatyötä.

Kangasniemen kirjaston poistoperusteita ovat:

- aineiston huono kunto, likaantuminen tai kuluminen
- vanhentunut tai virheellinen tieto
- vanhentunut painos
- vähäinen käyttö
- aineisto on kadonnut
- muut harkinnanvaraiset syyt kuten aineiston soveltumattomuus kirjastokäyttöön

Opetus- ja kulttuuriministeriön laatusuosituksen (2010) mukaan suositeltu vuosittainen poistoprosentti on 8 %. Kangasniemen kirjasto käyttää tätä ohjeistusta suuntaa antavana ohjeena poistoille. Poistotavoitteet tulee suhteuttaa hankintojen määrään sekä kokoelman ikään, kokoon, kuntoon,

laatuun ja kysyntään. Poistamisessa huomioidaan myös eri aihealueet ja niiden poistamiseen liittyvät erityispiirteet.

Tietokirjallisuutta poistettaessa huomioidaan muu samaa aihetta käsittelevä aineisto. Vanhempia teoksia voidaan korvata uutuushankinnoilla. Tietokirjallisuudesta pyritään aina korvaamaan vanhemmat painokset uudemmilla, jotta tieto on mahdollisimman ajantasaista ja oikeaa.

Poistamisen tavoitteena on uudistaa kokoelmia ja hallita niiden kokoa. Se myös parantaa aineiston näkyvyyttä ja houkuttelevuutta. Kokoelman laadun tulee säilyä ennallaan tai parantua poistotyön myötä.

Pysyvästi säilytettävää aineistoa ovat Kotiseutukokoelmaan kuuluva aineisto, Kangasniemen Kunnallislehden vuosikerrat sekä kantakirjaston kirjat, sillä ne ovat paikallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittäviä teoksia.

Poistettua aineistoa myydään kesäisin järjestettävässä poistomyyntitapahtumassa kirjaston hinnoitteluperusteiden mukaisesti. Asiakkaat eivät voi varata etukäteen myytävää aineistoa eikä pyytää tietyn teoksen poistamista. Poistettua aineistoa voidaan lahjoittaa Kangasniemen kunnan yksiköiden sisällä esimerkiksi varhaiskasvatukseen.

Mikäli aineistoa ei myydä tai lahjoiteta eteenpäin, se kierrätetään ohjeiden mukaisesti.

Kotiseutukokoelma

Kotiseutukokoelmaan hankitaan Kangasniemeä koskevaa tai siihen läheisesti liittyvää kirjallisuutta tai muuta aineistoa sekä Kangasniemellä asuvien tai asuneiden tekijöiden kuten kirjailijoiden, muusikoiden, ohjaajien, käsikirjoittajien, näyttelijöiden ja säveltäjien teoksia. Kotiseutukokoelmalle on olemassa oma keruuohje kts. liite.

Osallisuus

Kangasniemen kirjaston toiminnan arvoja ovat osallisuus ja asiakaslähtöisyys, jotka ohjaavat myös kokoelmatyötä. Kangasniemen kirjaston asiakkaat voivat vaikuttaa kirjaston toimintaan muun muassa antamalla palautetta ja tekemällä hankintaehdotuksia.

Hankintaehdotukset

Hankintaehdotuksia voi tehdä kaikista aineistolajeista. Hankintaehdotuksia voi tehdä Kangasniemen kirjaston verkkosivujen ja verkkokirjaston kautta hankintaehdotuslomakkeella, sähköpostilla tai asiakaspalvelutilanteessa. Hankintaehdotukset käsitellään mahdollisimman pian ja asiakasta tiedotetaan hankintapäätöksestä. Mikäli hankintaehdotus päätetään hankkia, asiakkaalle tehdään siihen varaus. Päätökset asiakkaiden tekemistä hankintaehdotuksista tehdään samoilla kriteereillä kuin muut aineiston valintapäätökset. Lapsia ja nuoria kannustetaan hankintaehdotuksiin ja heidän on mahdollista tehdä niitä lastenosastolla olevan nimettömän palautelaatikon kautta.

Jokaista hankintaehdotusta ei voida kuitenkaan toteuttaa. Hankinnan esteenä voi olla saatavuus, teoksen hinta, vähäinen käyttäjäkunta, tekijänoikeudelliset syyt tai ristiriita kirjaston kokoelmaohjeistuksen kanssa.

Lahjoitukset

Kangasniemen kirjasto ei pääsääntöisesti ota vastaan lahjoituskirjoja. Lahjoituksia otetaan vastaan vain poikkeustapauksissa ja harkiten. Lahjoituksina voidaan ottaa vastaan kotiseututeoksia tai kokoelmaa täydentävää aineistoa kuten sarjan puuttuva osa. Lahjoitusten tulee olla hyväkuntoisia.

Kirjaston kanssa tulee aina sopia etukäteen lahjoituksen antamisesta. Lahjoitettu aineisto siirtyy kirjaston omaisuudeksi lahjoituksen jälkeen ja kirjasto pidättää itsellään oikeuden päättää lahjoitetun aineiston käytöstä tai poistosta.

E-aineistot

Kangasniemen kirjaston tarjoamiin e-aineistoihin kuuluvat e-äänikirjat ja e-kirjat, elokuvien suoratoistopalvelu sekä digitaaliset näköislehdet. Osaa e-aineistoista voi käyttää kotona omilla laitteilla ja osaa kirjaston asiakaspalvelupäätteillä.

Biblio

Kangasniemen kirjasto tarjoaa asiakkaidensa käyttöön Biblio e-kirja- ja äänikirjapalvelun. Bibliossa tarjolla oleva kokoelma on Biblion asiantuntijoiden valitsema eikä Kangasniemen kirjasto vastaa sen kokoelmatyöstä. Bibliota on mahdollista käyttää sovelluksen sekä selaimen kautta asiakkaiden omilla laitteilla missä tahansa. Biblion käyttö vaatii Kangasniemen kirjaston asiakkuuden ja sinne kirjaudutaan kirjastokortin numerolla ja PIN-koodilla.

Viddla

Viddla on elokuvien suoratoistopalvelu. Tarjolla olevat elokuvat on valinnut Suomen kirjastopalvelun informaatikot. Elokuvien valinnassa painotetaan laatua, sisältöjen monipuolisuutta sekä tarjontaa eri katsojaryhmille. Elokuvia on tarjolla eri tyylilajeista ja palvelussa tarjotaan suomalaisia ja eurooppalaisia elokuvia. Viddla-suoratoistopalvelu valvoo elokuville asetettuja ikärajoja. Viddla-suoratoistopalvelu on käytettävissä asiakkaan omalla laitteella missä tahansa. Suoratoistopalvelun käyttö vaatii kirjaston asiakkuuden ja sinne kirjaudutaan kirjastokortin numerolla ja PIN-koodilla.

ePress ja PressReader

ePress-palvelussa on kotimaisia ja ulkomaisia sanoma- ja aikakauslehtiä näköislehtinä. ePres-palvelua voi käyttää kirjaston asiakaspalvelupäätteillä kirjaston aukioloaikoina ja kirjaston omatoimiaikana. Käyttö ei vaadi kirjaston asiakkuutta.

PressReader on kansainvälinen e-lehtipalvelu, jossa on ulkomaisia sanoma- ja aikakauslehtiä näköislehtinä. PressReader on käytettävissä kirjaston asiakaspalvelupäätteellä kirjaston aukioloaikoina sekä kirjaston omatoimiaikana. Käyttö ei vaadi kirjaston asiakkuutta.

E-kirjasto

Kangasniemen kunta on mukana kuntien yhteisessä E-kirjastossa, joka toimii Kansalliskirjaston alaisuudessa. E-kirjaston käyttö perustuu kuntalaisuuteen. E-kirjastossa on lainattavissa e-kirjoja, e-äänikirjoja sekä e-aikakauslehtiä eri kielillä. Kansallisella E-kirjastolla on oma kokoelmatyöryhmä, joka on koottu yleisten kirjastojen henkilökunnasta. Kokoelmatyöryhmä vastaa e-kirjaston kokoelmatyöstä ja e-kirjastolla on oma kokoelmapolitiikka.

Sisältöjen avaaminen

Kokoelman sisältöjä halutaan avata aktiivisesti asiakkaille. Sisältöjä avataan esimerkiksi aineistonäyttelyiden, kirjavinkkausten ja kirjaston verkkosivuilla julkaistavien Viikkovinkkien avulla. Kirjastossa on uutuushyllyt sekä lasten että aikuisten aineistolle. Sisältöjen avaamisen tavoitteena on esitellä kirjaston kokoelmaa asiakkaille sekä tarjota heille ajankohtaista ja kiinnostavaa kirjallisuutta. Perusopetuksen jokaiselle ikäluokalle tarjotaan joka lukuvuosi kirjavinkkaus kouluyhteistyösuunnitelman mukaisesti.

Kokoelmaohjeistuksen perustana käytetyt tiedonlähteet

Biblio https://info.biblio.app/fi-fi/

Celia-saavutettavuuskirjasto https://www.celia.fi/

E-kirjasto https://www.kansalliskirjasto.fi/fi/e-kirjasto

Kangasniemen kunta, Kuntastrategia 2026–2029
https://www.kangasniemi.fi/kunta-ja-hallinto/paatoksenteko/saannot-ja-ohjeet/

Kaukopalvelun käsikirja (31.3.2023)
https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/kaukopalvelunkasikirja-2023-09-04.pdf

Kuopion kaupunginkirjaston kokoelmaohjelma (2024)
https://kuopio.finna.fi/themes/custom/files/Kokoelmaohjelma2024.pdf

Kuvaohjelmalaki (710/2011) https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2011/710#L1P1

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016)
https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2016/1492

Monikielinen kirjasto (2025)
https://www.kirjastot.fi/monikielinenkirjasto?language_content_entity=fi

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yleisistä kirjastoista (660/2017)
https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saadoskokoelma/2017/660#OT0

Opetus- ja kulttuuriministeriön yleisten kirjastojen tilastot
https://tilastot.kirjastot.fi/

Viddla https://viddla.fi/

Yleisten kirjastojen laatusuositus (2010)
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/e891884a-ec14-44ec-b9fd-8af1ad211880/content

Yleisten kirjastojen saavutettavuussuositus (2026)
https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2026/2383-yleisten-kirjastojen-saavutettavuussuositus